

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
GÖKSNÅRE

2019-02-04

1(13)

511-1433-17

Naturreservatet

Göksnåre

Tierps kommun

Bildande av naturreservatet Göksnåre i Tierps kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Göksnåre

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Syftet är också att inom ramen för bevarande av biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Göksnåre är att:

- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade naturtyper och arter enligt Natura 2000,
- bevara ett skogsområde med kalkbarrskog,
- bevara en hävdad och artrik slåtteräng,
- bevara biologisk mångfald och att förutsättningarna ska vara goda för en långsiktig överlevnad av de missgynnade och hotade arter som finns i området. Särskild prioritet ges de arter som är knutna till kalkbarrskogar och slåtterängar,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med intern dynamik och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- hävda ängen med slåtter,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av kalkbarrskog, taiga och slätteräng. I skogen finns det höga värden knutna till den kalkrika jordmånen, till exempel finns det en rik kärlväxtflora med bland annat orkidéer.

De prioriterade strukturerna är ett flerskiktat och luckigt trädskikt, örtrikt markskikt, gamla barrträd, död ved, en hävdad slätteräng och en kalkrik jordmån. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel slätter- eller kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar.

Objektet ingår i värdetrakten Hållnäs-kusten som representerar ett flertal olika naturtyper med till exempel naturskogar, odlingslandskap, våtmarker och småskalig skärgård.

Naturreservatet ingår i Natura 2000, vilket är EU:s nätverk för värdefull natur.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledningar, master, vägar med mera. Slätterängen kan påverkas negativt av upphörd hävd, igenväxning, tillförsel av gödsel samt markbearbetning. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för
 - uppförande av stängsel vid beteshävd,
3. dra fram ny mark- eller luftledning,

4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
 - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort och vildsvin,
 - körning i samband med jordbruksändamål,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogs- eller jordbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd med undantag för
 - slåtter,
 - röjning av befintliga siktgator för jakt, markerade på bilaga 2,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
 - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
 - saltsten i marker som betas av tamdjur
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för
 - tamboskap i samband med beteshävd.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla
-

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats markerat på karta, bilaga 3, stig och sittbänkar,
4. naturvårdsinriktad utglesning röjning, och plockhuggning inom hela reservatet,

5. stängsling och bete inom hela reservatet,
6. slåtter och röjning av sly på slåtterängen söder om vägen samt på Fårholm markerat på karta, bilaga 3,
7. breddning och underhåll av brukningsväg markerat på karta, bilaga 3,
8. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

- C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. insamla mossor, svampar eller lavar med undantag för
 - plockning av matsvamp,
 - plockning av enstaka individer för artbestämning,
2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för
 - enstaka individer för artbestämning,
3. elda eller grilla på slåtterängen,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
5. sätta upp permanenta markeringar, skyltar eller liknande,
6. tälta på slåtterängen,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserad tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut GÖKSNÅRE

2019-02-04

6(13)

511-1433-17

- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- normalt underhåll av befintlig väg och
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 5, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet är beläget 13 kilometer öster om Skärplinge i Norduppland. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 4.

Reservatsområdet utgörs till största delen av barrblandskog med varierande lövinslag och en del gamla träd. Skogen har i vissa delar naturskogskaraktär med död ved och en luckig och flerskiktad struktur. Den kalkhaltiga och näringsrika marken ger skogen en rik och högväxt markvegetation med många ovanliga växter, till exempel finns en stor population guckusko. Marken är mestadels flack men ett par mindre hållmarker finns, där det också finns berg i dagen. I dessa ytor är marken torrare och markfloran består främst av ris, låga örter samt mossor och lavar. Trädsiktet består främst av barrträd med inslag av lövträd som till exempel björk och asp. Granen dominerar i de mer näringsrika och flacka områdena medan tall är vanligare på hållmarkerna. Centralt i naturreservatet finns en gammal åker.

Sydväst om skogen finns en slåtteräng som restaurerades 2005. Ängen är mycket rik på kärlväxter och där växer även några björkar.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Göksnåre utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde till stora delar bestående av taiga och kalkbarrskog, vilka hyser en stor mångfald av växt- och djurarter. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skulle påtagligt skadas. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut GÖKSNÅRE

7(13)

2019-02-04

511-1433-17

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt djur- och växtliv" genom att 23 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd.

Naturreservatet berör ett område som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Sådana områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Naturreservatet ingår i Natura 2000, vilket är EU:s nätverk för värdefull natur.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsfria och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Flera inventeringar och planer, såsom Länsstyrelsens naturvårdsprogram, Upplands Flora 2010 och bevarandeplanen för Natura 2000-området har framhållit områdets höga naturvärden.

I Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes objektet Granblandskog vid Fårholm (60.43) tillhöra klass II (mycket högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av de örtrika partierna. År 2004 godkände regeringen Göksnåre som Natura 2000-område enligt EU:s art- och habitatdirektiv. I bevarandeplanen framhölls att Natura 2000-området bör skyddas som naturreservat. Länsstyrelsen påbörjade år 2014 arbetet med att skydda området som naturreservat.

Under 2014 köpte staten in delar av fastigheten Tierp Hållnäs 3:2 genom markbyte med Sveaskog. Intrångsavtal har tecknats för delar av fastigheterna Tierp Göksnåre 7:3 och Tierp Göksnåre 7:6.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen och Tierp kommun.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut GÖKSNÅRE

8(13)

2019-02-04

511-1433-17

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under september 2018 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Reservatsområdet kommer att mätas in av Skogsstyrelsen.

Remissyttranden och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Remissyttranden utan erinran mot bildande av naturreservatet har inkommit från Skogsstyrelsen, Försvarsmakten, Lantmäteriet, Vattenfall Eldistribution AB, Svenska kraftnät och Jägareförbundet.

Tierps kommun är positiva till reservatsförslaget och har inget ytterligare att erinra.

Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig i ärendet.

Upplands botaniska förening anser att förslaget att avsätta kalkbarrskogen i Göksnåre som naturreservat är mycket bra. Utöver detta föreslår de även mindre justeringar av skötselplanen. Skötselplanen har reviderats efter remissynpunkterna.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Arbetarbladet.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Naturreservatet ingår i ett större område klassat som riksintresse för naturvård enligt MB 3 kap 6 § och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut GÖKSNÅRE

9(13)

2019-02-04

511-1433-17

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313),
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (t.ex. Natura 2000) krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
GÖKSNÅRE

10(13)

2019-02-04

511-1433-17

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Göksnåre
NVR-id	2048099
Länsstyrelsens objektnr.	0331-02-173
Kommun(-er)	Tierp
Distrikt	Hållnäs
Natura 2000-område(n) som berörs	SE0210314 Göksnåre
Lägesbeskrivning	Göksnåre ligger ca 13 km öster om Skärplinge.
Fastigheter och samfälligheter	Tierp Göksnåre 7:3 Tierp Göksnåre 7:6 Tierp Hållnäs 3:2 Tierp Göksnåre S:1 Göksnåre GA:1
Fastighetsanknutna rättigheter	
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 664953, Y: 6707203
Kartblad Index 100 km	67G
Kartblad Index 5 km	67G 0g NO, 67G 0g NV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Privat och statligt
Areal	Totalareal: 25.0 hektar, varav hela arealen utgörs av landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Tallskog 2.4 ha Barrsumpskog 0.2 ha Lövblandad barrskog 2.3 ha Barrblandskog 11.2 ha Triviallövskog 0.3 ha Impediment 0.8 ha Granskog 5.5 ha Ädellövskog 0.4 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut GÖKSNÅRE

11(13)

2019-02-04

511-1433-17

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 6.

De som deltagit i beslutet

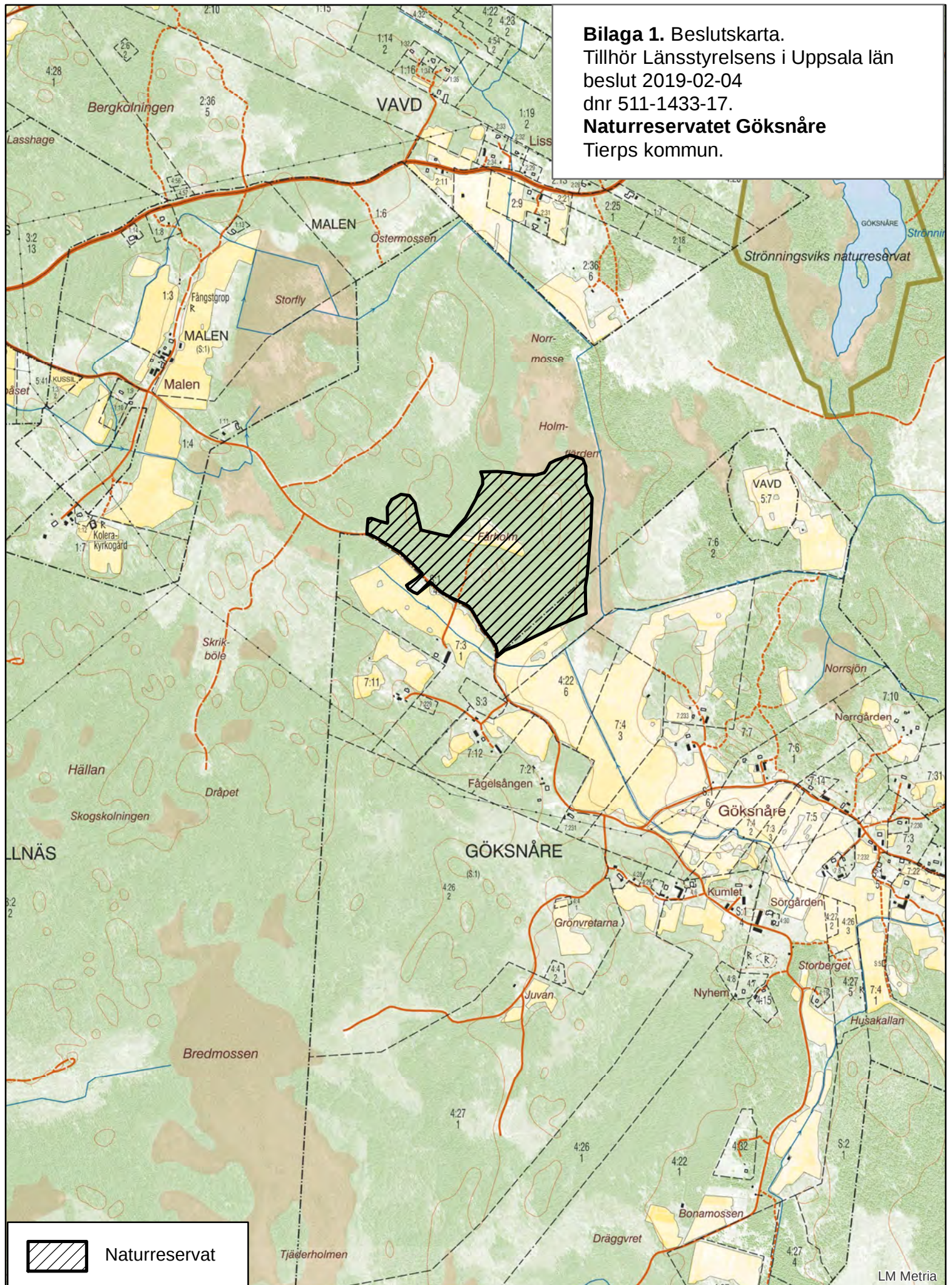
Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Göran Enander med naturvårdshandläggare Cecilia Ronnås som föredragande. I den slutgiltiga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Kalle Mälson, länsjurist Ida Agering, planhandläggare Åsa Blomster och antikvarie Lennart Swanström deltagit.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

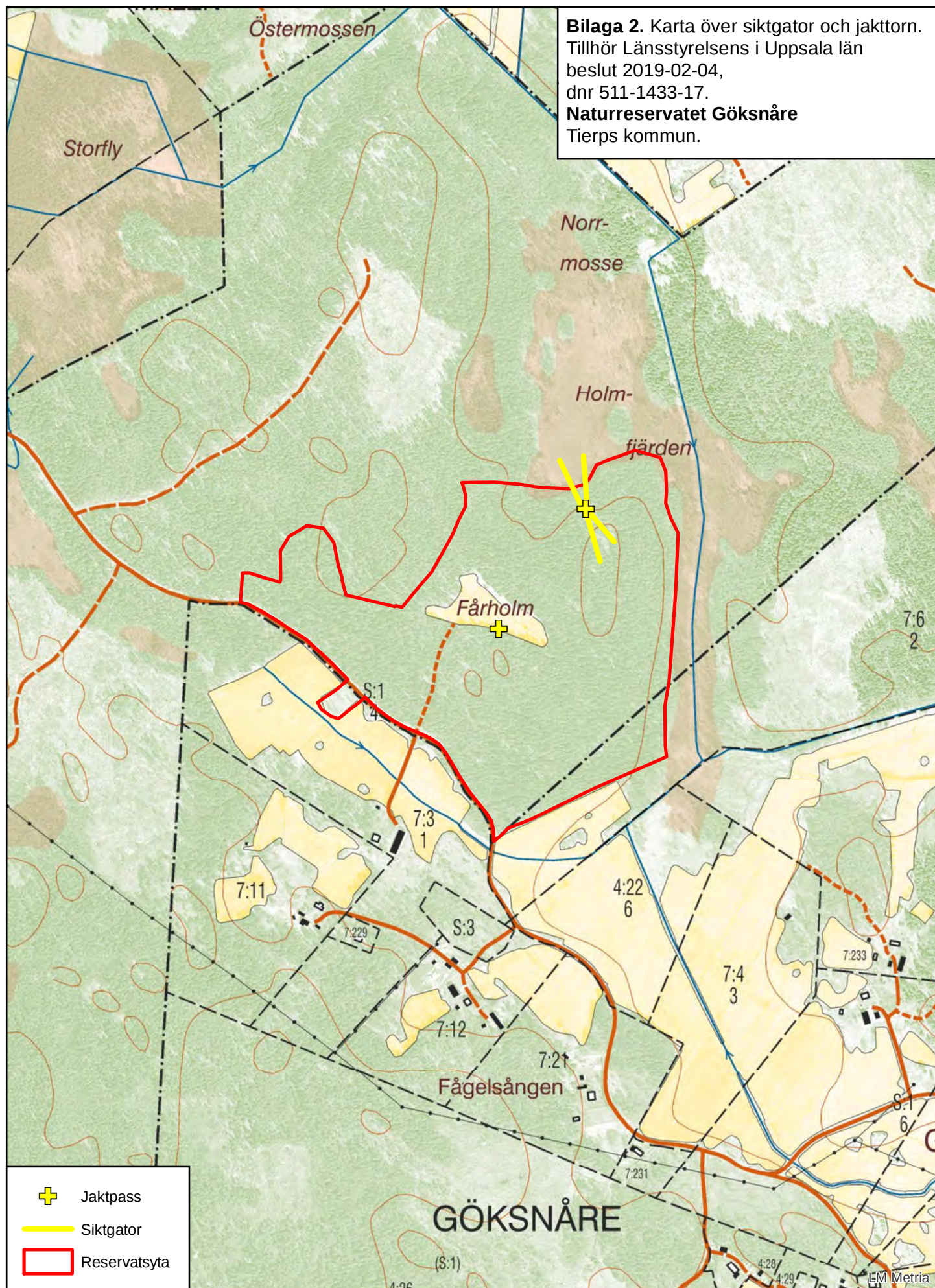
BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Karta över siktgator och jaktorn
3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning
4. Översiktskarta
5. Skötselplan med bilagor
6. Överklagande

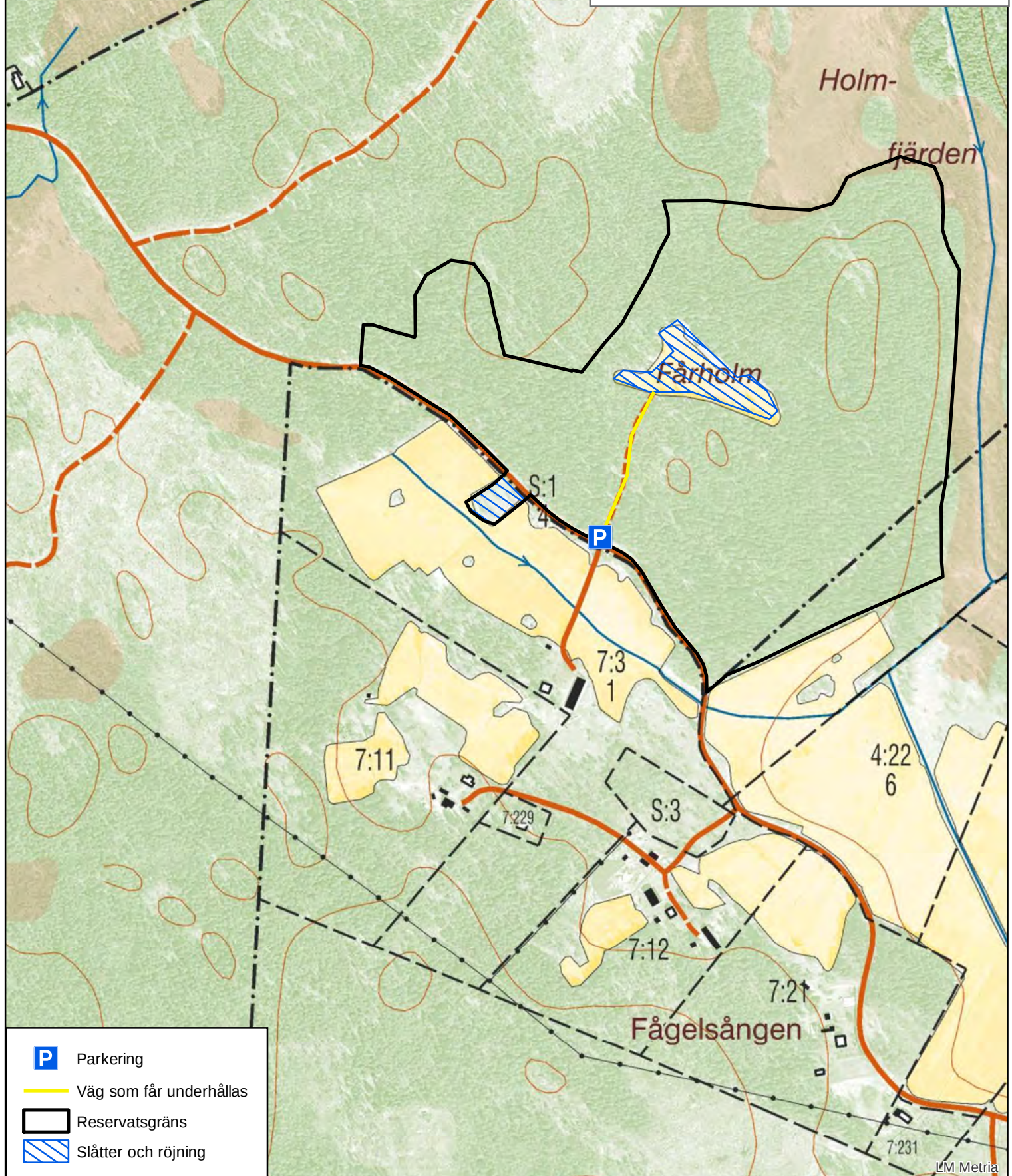
Bilaga 1. Beslutskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2019-02-04
dnr 511-1433-17.
Naturreseptat Gökšnäre
Tierps kommun.

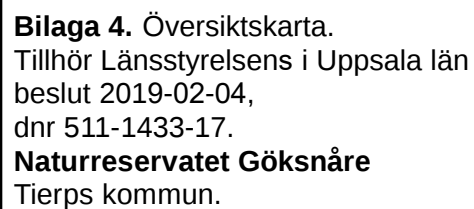

Bilaga 2. Karta över siktgator och jaktorn.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2019-02-04,
dnr 511-1433-17.
Naturreservatet Göksnåre
Tierps kommun.

Bilaga 3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut 2019-02-04
dnr 511-1433-17.
Naturreseptatet Göksnåre
Tierps kommun.

Skötselplan för naturreservatet

Göksnåre

Tierps kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Allmän beskrivning	5
Historisk och nuvarande markanvändning	5
Åtgärdsprogram för hotade arter	5
Områdets bevarandevärden	6
Biologiska värden	6
Naturvårdsarter	6
Kulturhistoriska värden	8
Värden för friluftslivet	8
Prioriterade bevarandevärden	8
KÄLLFÖRTECKNING	9
PLANDEL	10
Övergripande skötsel	10
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	10
Skötselområde A: Kalkbarrskog - 20,6 ha	10
Skötselområde B: Taiga – 2,8 ha	12
Skötselområde C: Öppen gräsmark – 1,4 ha	13
Skötselområde D: Slätteräng – 0,2 ha	14
Anordningar för friluftslivet	16
Upplysningar	16
Vägar (inklusive vägdiken) och stigar	16
Stängsel och staket	16
Jakt och fiske	16
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	17
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	17
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	17

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Syftet är också att inom ramen för bevarande av biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Göksnåre är att:

- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade naturtyper och arter enligt Natura 2000,
- bevara ett skogsområde med näringsrik kalkbarrskog,
- bevara en hävdad och artrik slåtteräng,
- bevara biologisk mångfald och att förutsättningarna ska vara goda för en långsiktig överlevnad av de missgynnade och hotade arter som finns i området. Särskild prioritet ges de arter som är knutna till kalkbarrskogar och slåtterängar,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med intern dynamik och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- ängen hävdas med slåtter,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Naturreservatets namn	Göksnåre
NVR-id	2048099
Länsstyrelsens objektnr.	0331-02-173
Kommun(-er)	Tierp
Distrikt	Hållnäs
Natura 2000-område(n) som berörs	SE0210314 Göksnåre
Lägesbeskrivning	Göksnåre ligger ca 13 km öster om Skärplinge.
Fastigheter och samfälligheter	Tierp Göksnåre 7:3 Tierp Göksnåre 7:6 Tierp Hållnäs 3:2 Tierp Göksnåre S:1 Göksnåre GA:1
Fastighetsanknutna rättigheter	
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 664953, Y: 6707203
Kartblad Index 100 km	67G
Kartblad Index 5 km	67G 0g NO, 67G 0g NV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Statligt och privat
Areal	Totalareal: 25.0 hektar, varav hela arealen utgörs av landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Tallskog 2.4 ha Barrsumpskog 0.2 ha Lövblandad barrskog 2.3 ha Barrblandskog 11.2 ha Triviallövskog 0.3 ha Impediment 0.8 ha Granskog 5.5 ha Ädellövskog 0.4 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturreservatet ligger ca 13 km öster om Skärplinge och utgörs till större delen av näringsrik barrskog. Skogen är en kalkbarrskog vilket är en ansvarsnaturtyp i Uppsala län. Reservatsområdet täcks till största delen av barrblandskog med varierande lövinslag och en del gamla träd. Skogen har i vissa delar naturskogskaraktär med död ved och en luckig och flerskiktad struktur. Den kalkhaltiga marken ger skogen en rik och högväxt markvegetation med många ovanliga växter, till exempel finns en stor population guckusko. Några mindre hållområden finns i skogen och här är tall det dominerade trädslaget. På grund av det tunna markskiktet är fältskiktet lägre och främst bevuxet med mossor, lavar och ris.

Sydväst om skogen finns en slåtteräng som restaurerades 2005. Ängen är mycket rik på slåttergynnade kärlväxter, till exempel brudbröd, ängsskära, månlåsbräken, backklöver, vanlig backruta och skogsklocka. Slåtterängen är mestadels öppen, men där växer även några björkar.

Historisk och nuvarande markanvändning

Skogen är till stor del gammal och är markerad som trädklädd på både storskifteskartan (Hållnäs socken Göksnåre nr 1-6) från 1823 och på häradsekonomiska kartan från 1859-1863. Området kallades tidigare för Fålhagen och betades av Göksnåres hästar (muntlig uppgift). Eftersom Göksnåre ligger nära Lövestabruk är det också tänkbart att ved från skogen användes till kolning. Man kan alltså tänka sig att skogen tidigare varit relativt gles.

Fårholmen, den öppna ytan i mitten av skogen, har tidigare använts som åkermark enligt skifteskartan (03-HÅL-50). Vissa delar av skogen närmast vägen och i södra delen av naturreservatet har på 1800-talet varit öppna och troligtvis brukats som slåttermark. Slåttermarken sydväst om vägen syns på storskifteskartan och var då öppen och användes till slåtter. På ekonomiska kartan från 1952 syns slåtterängen som öppen slåttermark, men på området norr om vägen växte då skog. Naturreservatet har inte påverkats av storskaligt skogsbruk.

Åtgärdsprogram för hotade arter

I naturreservatet har den starkt hotade arten fältgentiana (*Gentianella campestris*) hittats, som har ett åtgärdsprogram (Lennartsson, 2015). Skalbaggsarten *Cassida ferruginea* har nyligen påträffats i reservatet och ingår i åtgärdsprogrammet för hotade insekter på krisslor. Ett åtgärdsprogram finns också för kalktallskogar.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna. Naturvärdena är främst knutna till näringsrik barrskog samt slätteräng. Gran och tall är de dominerande trädslagen. Skogen har en varierad åldersstruktur och är bitvis luckig. Några gamla kjolgranar med kraftiga grenar långt ner på stammen visar att skogen även tidigare har varit gles och luckig. Död ved förekommer sparsamt i området, både i form av högstubbar och lågor.

Vilka djur, växter, svampar och mossor som finns i naturreservatet behöver undersökas noggrannare, men hittills är 9 rödlistade kärlväxter, en rödlistad svamp, en rödlistad skalbagge och ytterligare 4 signalarter (i det här fallet kärlväxter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom området.

Guckusko är en kraftig och högväxt orkidée som blommar med stora, gula blommor i juni. Den föredrar kalkrik mark med rörligt grundvatten och kan hittas i till exempel lövängar, luckiga kalkbarrskogar, rikkärr och ängsgranskogar. Arten är fridlyst och missgynnas av slutavverkning av den omgivande skogen. Guckusko förekommer rikligt i den skogsklädda delen av reservatet. I skogen finns också några kalkgynnade svamparter såsom blåfotad fagerspindling och svavelrisk. Hartmansstarr som växer i vägdiket och i kalkbarrskogen är en kalk- och slättergynnad art som oftast växer i fuktängar, kärrkanter och vägdiken.

Ett flertal arter som gynnas av slätter finns inom reservatet. Till exempel hittas här den rödlistade arten ängsskära som också är värdväxt för den starkt hotade nattfjärilen ängsskäreplattmal. Ängsskäreplattmal har ett mycket begränsat utbredningsområde i Sverige men har hittats i betesmarker nära reservatet. Andra slättergynnade arter inkluderar till exempel backklöver, vanlig backruta och månlåsbräken.

Tidigare har den starkt hotade arten fältgentiana förekommit i den före detta åkermarken Fårholm. Fältgentiana är en tvåårig ört som förekommer i friska till torra gräsmarker. För att arten ska trivas ska marken vara opåverkad av gödsling och hög vegetation ska hållas undan genom bete, slätter eller annan markstörning. Arten är också tydligt kalkgynnad.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EUs art- och habitatdirektiv

Kärlväxter

<i>Botrychium lunaria</i>	månlåsbräken	NT	s		t
<i>Campanula cervicaria</i>	skogsklocka	NT			
<i>Carex hartmanii</i>	hartmansstarr	VU			
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot		s	§	
<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko		s	§	A, C t
<i>Dactylorhiza maculata</i>	skogsnycklar			§	
<i>Daphne mezereum</i>	tibast				t
<i>Gentianella campestris</i>	fältgentiana	VU		P	
<i>Gymnadenia conopsea</i>	brudsporre			§	t
<i>Hammarbya paludosa</i>	myggblomster			§	
<i>Helianthemum nummularium</i>	ljus solvända	NT			
<i>Hypochaeris maculata</i>	slåtterfibbla	VU			
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot			§	
<i>Neottia ovata</i>	tvåblad		s	§	
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär				t
<i>Platanthera chlorantha</i>	grönvit nattviol			§	t
<i>Serratula tinctoria</i>	ängsskära	NT			t
<i>Thalictrum simplex</i>	vanlig backruta	NT			
<i>Trifolium montanum</i>	backklöver	NT			t

Svampar

<i>Cantharellus lutescens</i>	rödgul trumpetsvamp		s		
<i>Cortinarius barbaricus</i>	blåfotad fagerspindling	VU	s		
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelrisk		s		

Insekter

<i>Cassida ferruginea</i>		NT		P	
---------------------------	--	----	--	---	--

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2015)
§ = Arten är fridlyst i Sverige
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart
t = Typisk art för Natura2000 naturtyper

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

CR	= Critically endangered	Akut hotad
EN	= Endangered	Starkt hotad
VU	= Vulnerable	Sårbar
NT	= Near threatened	Nära hotad
DD	= Data deficient	Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet.

Värden för friluftslivet

Göksnåre erbjuder en fin naturupplevelse främst på grund av den orkidérika kärlväxtfloran. Den uppseendeväckande arten guckusko förekommer rikligt men även andra orkidéarter förekommer. Den högväxta markvegetationen ger ett grönt och frodigt intryck. Området är lättillgängligt genom att den enskilda vägen mellan Vavd och Göksnåre löper igenom reservatet. En parkeringsplats är planerad i anslutning till reservatet.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: kalkbarrskog, taiga och slätteräng

Strukturer: flerskiktat och luckigt trädskikt, örtrikt markskikt, gamla barrträd, död ved, hävdad slätteräng, kalkrik jordmån

Växt-, svamp- och djursamhällen: slättergynnade kärlväxter, kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar

Arter:	<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko
	<i>Cortinarius barbaricus</i>	blåfotad fagerspindling
	<i>Carex hartmanii</i>	hartmansstarr
	<i>Serratula tinctoria</i>	ängsskära
	<i>Trifolium montanum</i>	backklöver
	<i>Thalictrum simplex</i>	vanlig backruta
	<i>Botrychium lunaria</i>	månlåsbräken

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

ArtDatabanken, 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Björklund, J-O & Söderström N. 2010. Skötselplan för lokaler med ängsskära i Tierps kommun.
Lennartsson, T. 2015. Åtgärdsprogram för fältgentianor i naturliga fodermarker 2015-2019.
Naturvårdsverket. Rapport 6681.
Länsstyrelsen i Uppsala län, 2015: Ansvarsarter och naturtyper i Uppsala län. Länsstyrelsens meddelandeserie 2015:03. Naturmiljöenheten.
Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
Naturvårdsverket, 2009. Åtgärdsprogram för kalktallskogar 2009-2013. Naturvårdsverket. Rapport 5967.
Naturvårdsverket, 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
Naturvårdsverket, 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10.
Naturvårdsverket, 2014. Åtgärdsprogram för hotade insekter på krisslor, 2014-2018.
Naturvårdsverket. Rapport 6632.
Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se/>, citerad 15/5 2005.

Oppublicerade skrifter

Länsstyrelsen i Uppsala län. 2016. Bevarandeplan för Natura 2000-område Göksnåre SE0210271.

Digitala källor

ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjanster/artfakta/>.
Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på
<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

Lantmäteriets digitala häradsökonomiska karta. Hållnäs J112-99-18, kartlagd 1859-1863.
Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Göksnåre J113-13I1e55, kartlagd 1952.
Lantmäteriets digitala generalstabskarta. Lövsta J243-99-1, kartlagd 1878.
Laga skifteskarta, Göksnåre, 03-HÅL-50, kartlagd 1845.
Storskifteskarta, Hållnäs socken Göksnåre nr 1-6, kartlagd 1823.

Muntliga uppgifter

Mats Ingemund Johansson
Karl Svante Olsson

PLANDEL

Övergripande skötsel

Skötseln av skogen ska gynna den rika kärlväxtfloran och mykorrhizasvampar. En flerskiktad och luckig struktur ska eftersträvas. Skötseln kan ske antingen genom skogsbete och plockhuggning eller genom utglesning, röjning och plockhuggning vid behov. Indelningen i skötselområden baseras till stor del på naturtypsklassningen enligt Natura 2000. De delar av skogen som är klassade som taiga ska lämnas för fri utveckling.

Både slåtterängen och den gamla åkern ska hävdas med slåtter men eftersom rikedom av hävdgynnade arter är större på slåtterängen prioriteras årlig hävd på denna.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i fyra skötselområden. För avgränsning av områdena A-D, se skötselområdeskarta, bilaga 5.1. Reservatsområdet är mosaikartat och gränsen mellan skötselområde A och B är diffus.

Skötselområde A: Kalkbarrskog - 20,6 ha

Beskrivning: Trädskiktet består främst av gran men har inslag av bland annat tall, asp och björk. Några mindre områden med tallplanteringar ingår också där träden är ca 60 år gamla. I den östra delen är skogen relativt gles och luckig och här finns det några stora kjolgranar som tyder på att området även historiskt varit luckig. I väster längs med vägen blir skogen tätare. Det yngre trädskiktet består främst av gran.

Fältskiktet är örtrikt med flera orkidéarter. Till exempel växer guckusko spritt i större delen av området. Andra arter som växer här är tvåblad, nästrot, korallrot och hartmansstarr. Svampfloran i området inkluderar naturvårdsarterna blåfotad fagerspindling och svavelrisk.

Bevarandemål: Arealen näringsrik granskog (9050) och taiga (9010) är minst 20,6 ha. Skogen är luckig med ett varierat åldersskikt. Kalkgynnade kärlväxter förekommer rikligt. Större delen av skogen utgör ett lämpligt habitat för guckusko. Populationen av guckusko är fortsatt stor.

Skötselåtgärder: Skötseln i området ska utformas för att gynna orkidéer och då främst guckusko. Det är positivt för både guckusko och

marksvampar med en viss markstörning och därför kan man om möjligt införa ett extensivt skogsbete. Effekten av betet bör följas upp så att det inte blir för mycket trampsador eller negativ påverkan av guckuspopulationen. Om området ska betas ska stängsel sättas upp.

Oavsett om bete införs eller inte behövs en försiktig utglesning, röjning och/eller plockhuggning för att skapa en gles och flerskiktad skog som gynnar orkidéerna. Åtgärderna utförs i första hand i östra och norra delarna av området där populationen av guckusko är stor. Gläntorna ska inte bli så stora att mer konkurrenskraftiga arter breder ut sig och tränger undan orkidéerna. I nordost i område A (nordost om Fårholm) finns ett större område med 50-60 årig likåldrig tallskog. Där kan det behövas lite mer genomgripande åtgärder av typen gallring/luckhuggning.

Brukningsvägen till Fårholm behöver förbättras, breddas och jämnas ut för att slåtter på Fårholm ska kunna genomföras.

Figur 1: Skötselområde A.

Skötselområde B: Taiga – 2,8 ha

- Beskrivning:** Torr barrskog med fläckvis berg i dagen. Det äldre trädsiktet domineras av tall, men det yngre trädsiktet består till stor del av gran. De höga kärlväxterna som finns i resten av reservatet saknas till stor del i de här områdena och bottensiktet här består i stället främst av lavar, mossor och ris med inslag av lågväxande kärlväxter. Här finns flera skyddsvärda arter såsom myggblomster, hartmansstarr, nästrot, tibast, guckusko, skogsnycklar och skogsklocka. De flesta av dessa arter är dock inte spridda i området utan finns främst på de ställen där jordlagret är litet tjockare.
- Bevarandemål:** Arealen taiga (9010) är minst 2,8 ha. Liggande och stående döda träd förekommer i området. Trädsiktet är av varierad ålder och gamla tallar förekommer.
- Skötselåtgärder:** Om skogsbete är möjligt ska området betas i samma fälla som skötselområde A. Eftersom det finns guckusko även i område B kan mindre åtgärder, såsom plockhuggning, utföras för att gynna dessa. I övrigt fri utveckling.

Figur 2: Skötselområde B.

Skötselområde C: Öppen gräsmark – 1,4 ha

- Beskrivning:** En öppen, gräsbevuxen mark som tidigare brukats som åker (skifteskarta år 1845). Floran börjar naturaliseras och har inslag av till exempel gullviva. Fältgentiana har tidigare (1999) hittats i ett dike i anslutning till gräsmarken. Ett dike löper genom området och sedan vidare åt nordost till den numera sänkta sjön Holmfjärden. Det är även dikat runt hela området.
- Bevarandemål:** Området är öppet och tillåts inte växa igen. Hävdgynnade arter ökar i antal i området.
- Skötselåtgärder:** Området hålls öppet från igenväxande sly. Slåtter för att hålla marken öppen vid behov, kanske vartannat eller vart tredje år. Det avslagna gräset ska föras bort från området för att minska näringen i marken. Eventuellt kan avslaget hö från slåtterängen (skötselområde D) spridas ut här för att fröa av sig. Om skogsbete bedrivs i den omgivande skogen (skötselområde A och B) kommer området att ingå i samma betesfälla.

Figur 3: Skötselområde C.

Skötselområde D: Slåtteräng – 0,2 ha

- Beskrivning:** En mestadels öppen slåtteräng med ett fåtal björkar. Arter som förekommer här inkluderar till exempel de rödlistade arterna ängsskära, månlåsbräken, backklöver, vanlig backruta och skogsklocka.
- Bevarandemål:** Arealen slåtteräng (6510) ska vara minst 0,2 ha. Hävdgynnade arter förekommer rikligt i området. Inslaget av buskar och träd ska vara sparsam.
- Skötselåtgärder:** Årlig slåtter som helst ska utföras med skärande redskap. Skärande redskap ger raka snitt viket är positivt för örtfloran. Höet ska avlägsnas från området för att näringen inte ska gå tillbaka till marken. Eventuell igenväxningsvegetation ska röjas bort varsamt för att undvika röjgödslingseffekt.

Figur 4: Skötselområde D, slätteräng.

Anordningar för friluftslivet

Beskrivning: Inga anordningar och anläggningar finns ännu för friluftslivet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Reservatet stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna parkeringsplats och sätt upp P-skylt.
- Anordna en stig.
- Røj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Sätt upp en informationsskylt vid parkeringsplatsen.

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stig.
- Røjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Upplysningar

Vägar (inklusive vägdiken) och stigar

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken) och stigar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga røjningar i anslutning till dessa får utföras. Inom ramen för underhåll ingår även nyskapande och underhåll av en stigslinga.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i de skötselområden som ska betas. Stängslen ska förses med genomgångar där så behövs, t.ex. där stigar går genom betesområdet.

Jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Befintliga jaktorn och siktgator får underhållas. Nya jaktorn och siktgator får ej uppföras.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

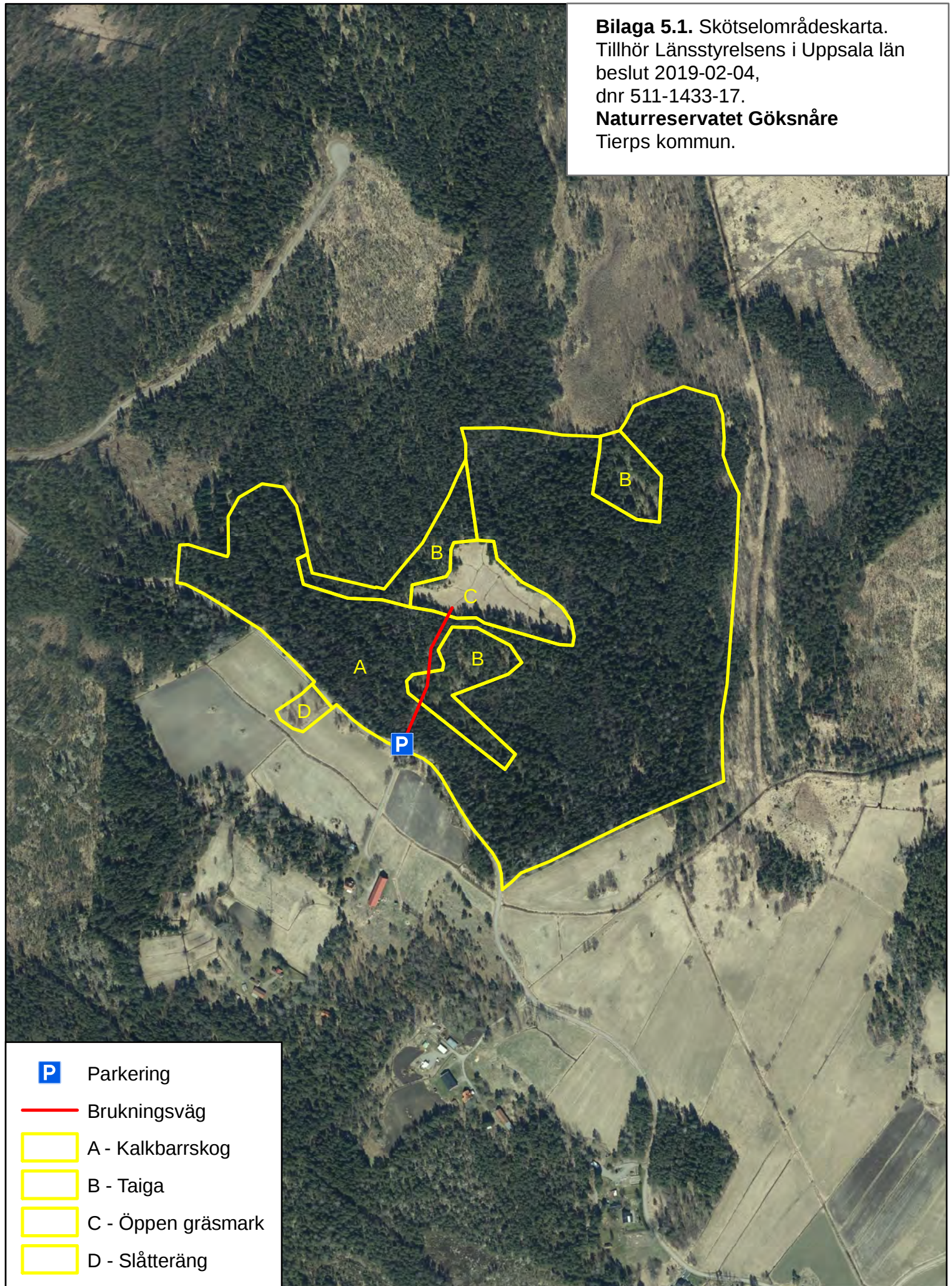
Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Göksnåre som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Skogsbete och stängsling	2	Införs om möjligt	A, B, C	Skötselanslag
Utglesning, röjning och plockhuggning	1	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Röjning av sly	2	Vid behov	C, D	Skötselanslag
Slätter	1	Årligen	D	Skötselanslag/miljöersättning
Slätter	2	Vid behov	C	Skötselanslag
Anordna parkeringsplats	2		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna stig	2		A, B	Skötselanslag
Restaurering och underhåll av väg till Fårholm	2	Vid behov	A	
Sätta upp informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar, stig och eventuella anordningar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

5.1 Skötselområdeskarta

Bilaga 5.1. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2019-02-04,
dnr 511-1433-17.
Naturreservatet Göksnåre
Tierps kommun.

- P** Parkering
- Brukningsväg
- A - Kalkbarrskog
- B - Taiga
- C - Öppen gräsmark
- D - Slåtteräng